

EDUSKUNTA
Hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi

**HE 87/2020 vp / Asiantuntijapyyntö
Lausunto työllisyyden kuntakokeilun
lakiesityksestä**

16.6.2020

Hollolan lausunto työllisyyden kuntakokeilun lakiesityksestä

Hollolan kunta kiittää mahdollisuudesta tuoda myös keskikokoisen kunnan näkemyksen esiin käsiteltäessä työllisyyden kuntakokeilun lakiesitystä. Hienoa, että työllisyyden edistämiseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi on vihdoin työn alla rakenteellinen ja kannatettava muutos työnvälitykseen ja työttömän kansalaisen kohtaamiseen. Toivomme toki, että vaikka esityksessä puhutaan kokeilusta, on se kuitenkin lopullinen suunta kohti todellista rakenteellista muutosta. Useat tutkimukset, myös lakiesityksen perusteluosassa mainitut, vahvistavat laaja-alaisen yhteistyön vaikutuksen palveluntuottajan taholta, ja toisaalta, työttömä kansalaista hyödyttävän kokonaisvaltaisen kuulluksi tulemisen ja kohtaamisen mahdollisuuden kartoittaessa ja purettaessa mahdollisia työttömyyden esteitä.

Hollolan työllisyyspalvelut -yksikkö on tehneet johdonmukaista ja asiakaskeskeistä valmennustyötä työttömän kuntalaisen hyväksi jo vuoden 2016 alusta, jolloin yksikön henkilöstön resursseja lisättiin. Asiakastietojen hallinnoimiseksi on rakennettu asiakastietorekisteri, ja pääsääntöisesti kaikki Kelan työmarkkinatuen laskun liitteellä olevat kuntalaiset ovat kutsuttu palvelutarpeen arviointiin ja otettu valmennuksen piiriin, elleivät ole olleet jo sosiaalipalvelujen asiakkuudessa. Työtä on tehty hyvässä yhteisymmärryksessä Hämeen TE-toimiston asiantuntijoiden kanssa.

Perustammekin lakiesityksen havaintomme ja kommenttimme kunnassamme tehtävän työttömän kuntalaisen valmennustyön pohjalta nouseviin ajatuksiin. Olemme tutustuneet myös Kuntaliiton 10.6.2020 antamaan lausuntoon.

7 § Kokeilun alueen palvelujen järjestäminen ja tuottaminen

Hollolan kunta esittää, että kokeilualueen TE-hallinto tekee aidosti yhteistyötä kuntien kanssa suunnitellessaan ja hankkiessaan työttömille työnhakijoille palveluita. Lahden seudun kokeilualueelta voidaan todeta, että ensimmäinen yhteistyöpalaveri liittyen hankintoihin on Hämeen ELY-keskuksen kutsumana jo järjestetty.

Tärkeä on kuitenkin huomioida kullakin kokeilualueella olevien kaupunkien ja kuntien koosta ja sijainnista johtuen myös näiden erilaiset asiakastarpeet liittyen palveluhankintoihin.

12 § Kokeilualueen suunnitelmia koskevat tehtävät

Viitaten työ- ja elinkeinoministeriön pyydettyihin lausuntopalautteisiin 17.1.2020 järjestetystä kuulemistilaisuudesta kunnilta, Kuntaliitolta, työmarkkinajärjestöiltä ja eri sidosryhmiltä. HE 87/2020 vp, jossa *sosiaali- ja terveysministeriö kiinnitti huomiota erityisesti sen varmistamiseen, että kuntoutuva työtoiminta säilyisi kokeilualueilla viimesijaisena palveluna ja kohdistuisi kuntoutuavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitetulle oikealle kohderyhmälle.*

Hollolan kunnan näkemyksen mukaan työllisyyden kuntakokeilun onnistumisen keskeisiä elementtejä ovat asiakaslähtöisen työllisyyden edistämisen ja asiakkaan työttömyyden esteiden poistamisen, ja yhteiskunnan jälleenrakentamisen kannalta arjen aito, monialainen ja poikkihallinnollinen (STM, OKM, TEM) yhteistyö.

Valmennustyössä on havaittu, että asiakkaan osallistaminen ja sitouttaminen toimenpiteisiin edistää parhaiten työllistymisen edistämistä. Samalla on myös havaittu, että asiakkaat eivät sitoudu toimenpiteisiin, mikäli heidän tarpeitaan ei ole kuultu, eikä asiakas ole itse päässyt vaikuttamaan oman suunnitelmansa toteuttamiseen. Valmennustyön hyödyt ovat myös jääneet vähäisiksi, jos saman aikaisesti ei ole voitu tarkastella asiakkaan terveydentilaa ja elämänhallintaa.

Asiakkaan kokonaisvaltainen tilanteen tarkastelu ja mukaan ottaminen eri toimenpiteiden määrittelyyn onkin ainoa mahdollisuus vaikuttavien toimenpiteiden määrittämiseksi ja toteuttamiseksi. Esteet kokonaisvaltaisen tarkastelun toteuttamisen osalta tulisi voida poistaa.

14 § Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö

Hollolan kunta esittää, että käyttöoikeuksien saamisen edellytysten lakikirjausta vielä lievennettäisiin ottaen huomioon myös Kuntaliiton osoittamat seikat. Tämä koskee erityisesti kuntia, joissa työllisyyspalvelujen työtä tekevien määrä on rajallinen.

Ilmetystä myös herättää, että kuntien työntekijöillä on rajatut tiedot tarkastella työttömän työnhakijan tietoja. Valmennustyössä Hollolan kunnassa olemme havainneet, että terveystilanteen selvittämisellä on merkittävä vaikutus työnhakijan työttömyyden esteiden purkamiseen. Näin ollen ehdotamme, että myös kuntakokeiluun kunnan nimeävät vastuutyöntekijät voivat tarkastella kaikkia asiakkaan tietoja.

Työnvälitystyötä tekevän kunnan työntekijän on päästävä myös URA-asiakastietojärjestelmän yritysrekisteriin. Vain näin voidaan varmistaa työllisyyspalvelun palveleva työnvälitysote sekä vaikuttavuus suhteessa asiakkaisiin ja yrityksiin. Kokeilun päättyessä Hollolan kunta esittää, että asiakastietojärjestelmät ovat kuntien käytettävissä ja kokeilusta on tullut uusi normaali. Näin tehty työ on pitkäjänteistä ja rakentaa osaltaan elinvoimaa jatkossakin alueelle.

Kuntakokeilun aikana tulisi mahdollistaa teknisen rajapintayhteistyön avaaminen yhteistyössä Kelan kanssa. Työllisyyden kuntakokeilun ja monialaisen yhteistyön puitteissa tulee ottaa huomioon myös muiden ministeriöiden hankkeet kuten valtiovarainministeriön (VM) rahoittaman, kansallisen tekoälyohjelman Aurora AI:n esiin nostamat mahdollisuudet.

22 § Työ- ja elinkeinotoimiston ja kokeilualueen yhteistyövelvoite

Yhteistyö on erittäin keskeisessä asemassa tässä kokeilussa, voidaan jopa puhua, että se on perusedellytys kokeilun onnistumiselle. Tämä koskee myös kokeilualueita, joissa sosiaali- ja terveysterveystoimet järjestetään erillisessä kuntayhtymässä. Yhteistyöelimen tulee siis koostua kaikkien kuntien edustajista, TE-toimiston edustajasta ja mahdollisesta erillisestä sosiaali- ja terveysterveystoimien tuottajasta.

Yhteistyöelimen tärkein tavoite on rakentaa yhteistyössä palvelumallia, joka tähtää tulevaisuuden rakentamiseen huomioiden alueen elinvoima- ja yrityspalvelunäkökulma sekä tarkastelee tehtyjä tutkimuksia ennakoiden toimintaympäristön muutoksia, että hakee tarvittaessa rohkeita ratkaisuja hyödyntäen kokemuksia myös globaaleista hyvistä käytänteistä.

Ehdotus työ- ja elinkeinoministeriön asetukseen: Alueellisten kuntakokeilutoimijoiden käytännön yhteistyön ja rajapintojen yhteensovittaminen asiakastarvelähtöisen palvelupolun mahdollistamiseksi koskee kokeilualueen kuntien, TE-toimiston ja mahdollisen sosiaali- ja terveysterveystoimien tuottajan edustajia, joiden edustus yhteistyöelimisessä on oleellinen.

Hollolan kunta

Anne Tapaila
Työllisyysvastaava

Heli Randell
Elinvoimajohtaja